

Што је човјек без подвига, Господе

Нисмо само ми склони заборавау. Није само народ наш загледан у земне ствари. А није ни дужан памтити, посебно што инхибиција нас одржала – њојзи хвала. Често пук заборава и ђедове. Народ почесто пљуне и на очеве, злочесто. Народски је то, рајетински – да се не лажемо. Народ ко народ – ни велики ни мали. Нарочито откад просјечни домаћин тога народа више није дужан да буде ни наредан, ни частан, ни родољубив, који свих обавеза ослобођен. Није дужан бити одговоран ни према чему. Остали смо недужни сасвим, али нас то не лишава одговорности.

Ако заборава раја у трци за хљебом насušним, неће заборавити Оци наши, неће отшелници наши о гаврановом залогају у келијама пресвијетлим, неће рапсоди језика који се ипак не да. Језика намученог, исјеченог на комаде, језика избјегличког, језика који ипак у мучењу не издише к'о членови.

Ако нас не буде више, и да нас нема, и да би наново ваљало саградити и рестаурирати наш претходни полувијек и два десетљећа новог, не би требало отворити нити један урбанистичко – еколошко – историјски – лингвистички – рурално – урбанистички – архитектонско –

хортикултуролошки – одрживи и неодрживи – идеолошко – безбједносно-одбрамбено – философски елаборат или план по којем смо живјели – довољно би било завирити у збирке или изборе поезије Ранка Милошевог Јововића.

Ово важи не само за ретроспективе, реминисценције и антиципирања која се тичу овог малог топоса – стијешњенога одсвукуда: од Проклетија до Оријена, од Михољске Превлаке до Пећи, покосовског Косића усред Бјелопавлића, него и оног од Савине до Владивостока, Камчатке и Санкт Петербурга, од Надежде Лазаревић до Ане Ахматове и Љиље Брик „тог чуда од жене“!!!

Да не заборавимо да је и у ову Слободу коју данас живимо, добрано се уградио Ранко каменом својих костију и бола док је освајао Троју неосвојиву, везивао је версима и сузама док живјели су „животари са својим свадбарским пјесмама“ као да се не руши свијет и не обурдава Олимп, пропада Парнас, Јава и Суматра к’о да нису још једна бивша Атлантида.

„Нека живе животари“, одмахује Ранко: мој живот не смије бити животарење! Нисам ја потомак сељака који живјели су само о круху у јединој житници и млинарици горштака. Ја сам син паора и млинара који у млину су каменом, к’о у караули на воденој граници између свјетова чували Олтаре, а у дубоким и невиним влатима житница спремали Устанак.

„Ми никада нисмо на правоме путу“, ми никада народ само глади, хљеба и игара, осим ако смо прерушавали нашу вјечну субверзију.

Ранко Јововић је име највеће побуне у српском језику. Највеће ватре и експлозије! Оригинални и одживљени пјесник који је за живота улазио у читанке и био гоњен из њих, али чије пјесме нијесу туђе, крадене, а што није бивало сасвим страно ни најзвучнијим именима нашег родољубивог дискурса.

Ранко је пјесник најличнијих пјесама, најособенијег јаука, најдубљег Урлика и Кадиша нашег очаја који је савладао. Његови стихови су постали опште добро народа који га рецитује, на њих се позива и помоћу њих изражава: „Дувај нашој шупљом родином, туго“! Од оне „Завичајне пјесме“, завичајне непокорности, до потоње сузе у учионици коју је кануо професор Милош Јововић у Подгоричкој гимназији, на вијест да је Мирипомазаник убијен и да се азуерна крв разлила по плавом мундиру, да никада више не буде само крвав, но сафирно небесан, исти је, пјеснички козистентан Ранко Јововић, који не крије зашто је дошао.

Открива сасвим „мегаломанију“ за коју осјећа да може да је понесе, за коју осјећа да је достојан и да је изнесе, да ће издржати. Издржао је, Бог му је дао

маха: „Ја ћу ширити немир док мир овај траје“... Мири се Ранко и опрашта, и „враћа сузу у њихове очи“, у „народу носатом“, у очи „сурих свиња око нас / међу нама, над нама“.

Али Ранко се не мири са трулим мировима лажних благостања општих доносиоца срећа, са мировима који су плодови мрачних анестезија и спопадајуће сенилности, кукавичког окретања главе од сировог и суровог живота. Он не окреће главу као ни Волт Витмен од оне богиње ноћи и блуда.

Не окреће јер зна шта је живот у који је пао и Он „с невиних даљина, са очима Звезда“, са смјелошћу и са љубављу да је са Богом на Ти: „Не окрећи очи од мене, Господе / Ја сам обичан свијет / Иза стакла мутне градске пивнице“... По убјеђењу, човјек сасвим обичан, иако сасвим риједак и изабран и бескомпромисан, иза стакла мутне градске пивнице.

Све мијене и затворе, системе и душегупке у којима је тучен бјесомучно, до бесвијести „шакама, пендрецима, схватањима / без вјере, очајно, самоубилачки... власт, руља, другови / цијела црна васиона... И јаки и слаби... да будем гроб, стока, локва и тачка“... преживио је. Непоправљиви Крстоносац је одробијао за свој народ и дочекао прву слободу.

Али Ранко није био бој за славу посланика – шта би њему бољи живот од овога.

Побуна траје и након побуне, револуција и након револуције – не зато што је анархиста, већ што чезне преко звјезданог сјаја. Ламентира: „А ти, остави ме Сунце, а ја сам отварао очи дјечи и кријепио људске душе“...

Пред оком младићким, иако у зрелости, и даље титра црвено змијино јаје, и даље „овај корак је за стрмен и безвлашће“. Пјесник и даље осјећа, види и чује да уши историје нијесу добро чуле да он није „само восак на дан словенске даће / Моја мука је мој род без проповиједа – Овдје је згасло зрно и хор побожне браће“... Ранко напушта то сунце наводне демократије и сав и сасвим се посвећује оном Сунцу које Га никада није издавало и у које никада није посумњао. Ни онда када је као студент могао отићи код очевих пријатеља – а крвника и затражити помоћ док “целог дана тражио је паре”.

Не, и тада, по годинама „отац своме оцу“, иако и он невин и племенит, бира радије Одступницу, смрт за свијет, него помиловање бездушног суда. Он у бијелом, а Митрополит у црном мантилу – служи са својим Митрополитом. Служи и саслужује, загледан у Парнас, Ловћен, у Триглав Свете Тројице, у Опленац, Ораховац и Душанове винограде, у Пећ и Дечане, у ујчевину и Орју

Луку, загледан у Голготу, у Карпате као мач заривен између својих лопатица.

Био је Ранко и улични витез и академски сабјеседник. Феномен о којем су говорили локални мангупи и „очеви нације“, јер био је интегралан, изједна, био је Петар, монолитан, очигледан и наочит „први песник српског језика који заслужује да се не хвали... Човечина“!

Био је сав прожет Заносом и Исконом којим је улазио у улицицу (првог српског социјалисте, Он, монархиста и десничар са срцем Дјетета) Светозара Марковића, у свој стан у приземљу који није имао зидове, столове, столице и кревете. У дом и Двор чији су и темељи и носећи ступови и покућство и слике биле књиге. Ранко у стану од хартије. Ранко у кухињи од „мрачнога хљеба“, у ходнику са тијесним пјесничким Шињелима и кишобранима кроз које кисне под „муњама и молитвама“ сликама крвавим, експлозијама и детонацијама ума. Ранко у дневном боравку у којем и дани и ноћи, у дневној пјесничког бдења из којег се дозива са братом Матијом, Стеваном високим к’о Дечани, или Браном који изгледа монументално и гангстерски док не устане и почне Ранковим песницама да се брани.

Који никада није на правоме путу свијета, који се буну и не мирује, спокој налази у Митрополитовом братском загрљају и продорности његовога жезла. Са Њим ходи, броди и проповиједа. Митриполит својим омилијама, Ранко својим громовима и дијачким сузама. Тако Владика постаје Пјесник, а Пјесник Владика, тако браћа вијенац плету Горама да остану на праотачким висинама „да не залају, да не загрокћу“ и залутају.

Данас, да не заборавимо, да присјетимо се након годину дана, да живимо у слободи коју Он је добрано прокрчио својим гласом бола, од својег косићког сиротанства, са гроба Црнога Лабуда, преко студентских демонстрација, јануарских преврата до потоњих Литија које су одисале Његовом ријешеношћу и пркосом, а молитвеном тишином светогорског манастира, да „врати се суза у њихово око“.

И стасом младићким, својим сјећањем изопштеника, и својим стихом племића, стихом чија је мјера била Његов дах и било, највећи побуњеник и пјесник „трулог задаха пропадања» након Диса, из којих су никли најбјељи кринџи и руже српске поезије, у друштву песника „друштву злом“, препотентном и умишљеном, живио је и певао, певао и мислио је један непатворени, оригинални Дивљанин са невином њежношћу Јесењака који стоји на мосту и сања, и Живи у висинама док „све ниско пада“. Преживио је!!! Ако већ није могао цијело Небо, бар Његов дјелић један, тешки и велики, неупитни и

незаобилазни као галаксија, спустио је у оземљени народ свој и у обанаљену своју савременост.

Хвала Вам, Ранко, што сте нас подсјетили камо смо одапети, када и из чијег лука, која Звијезда наша је Итака. Ваше мјесто јесте и у оној хиландарској костурници Лобања гдје бесмртно свијетле, и у оној Ћеле – кули, и у оној полици српске књижевности у сто књига. У оној сошки гдје из једног мјесташца пјева ватра, а пепела нигдје!!!

У времену у ком „не љубе храбре, мисле живот је кукавица“, у народу „пагана пред Распећем“, у „земљи за укуп“, међу нама „који нисмо пријатељи ни себи, ми рођени непријатељи“, пјевао је Онај по којем ће Историја памтити наш Господски Лик!!!

Пише: Булатовић И. Богић

mitropolija.com